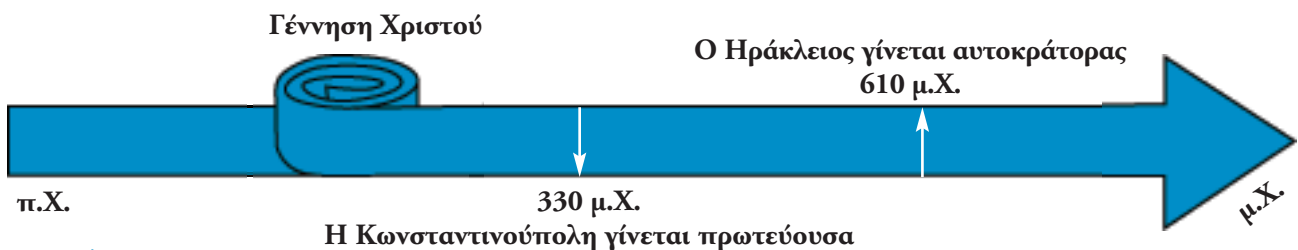

18. Πέρσες και Άβαροι συμμαχούν εναντίον του Βυζαντίου

Ο Ηράκλειος εκστρατεύει κατά των Περσών. Οι Άβαροι συνεννοούνται με τους Πέρσες και πολιορκούν από κοινού την Κωνσταντινούπολη, στο διάστημα που ο αυτοκράτορας βρίσκεται πολύ μακριά και του είναι αδύνατο να την υπερασπιστεί.

Στις αρχές του 7ου αιώνα¹ αυτοκράτορας στο Βυζάντιο έγινε ο **Ηράκλειος**, Έξαρχος² της Καρχηδόνας, ως τότε. Βρήκε όμως την αυτοκρατορία σε «δεινή» κατάσταση. Καθώς γράφει ο ιστορικός Θεοφάνης:

«ο βασιλιάς Ηράκλειος βρήκε το βυζαντινό κράτος παραλυμένον. Την Ευρώπην ερήμωσαν οι Άβαροι και την Ασίαν όλην κατάστρεψαν οι Πέρσες. Τις πόλεις αιχμαλώτισαν και τον στρατό των Ρωμαίων³ κατέστρεψαν στους πολέμους».

Το χειρότερο όμως γι' αυτόν ήταν ότι τα ταμεία του κράτους ήταν άδεια και χωρίς χρήματα δεν μπορούσε να οργανώσει τον παραμελημένο στρατό και στόλο. Προσπάθησε να κλείσει ειρήνη με έναν από τους δύο αντιπάλους. Οι Πέρσες όμως δε δέχονταν συζήτηση και οι Άβαροι ζητούσαν υπερβολικά ανταλλάγματα. Στις δύσκολες αυτές ώρες κοντά στον αυτοκράτορα στάθηκε ο **Πατριάρχης Σέργιος** ο οποίος, σύμφωνα με τον Θεοφάνη:

«έδωσε τα χρήματα της εκκλησίας ως δάνειο στο κράτος. Πήρε τα πολυκάντηλα και τα άλλα χρυσά σκεύη από τη Μεγάλη Εκκλησία, τα έδωσε στον αυτοκράτορα κι αυτός τα έκοψε νομίσματα».

Εμψυχωμένος τώρα ο Ηράκλειος, κι έχοντας τα οικονομικά μέσα, οργάνωσε τον στρατό και τον στόλο, επισκεύασε τα τείχη και συγκέντρωσε εφόδια και τροφές για τους κατοίκους της Πόλης. Μοίρασε γη στους στρατιώτες των συνόρων, με την υποχρέωση να την καλλιεργούν και να την υπερασπίζονται. Ακόμη, **έκλεισε ειρήνη** με τον Χαγάνο, τον αρχηγό των Αβάρων, προσφέροντάς του τα χρήματα που ζητούσε.

Έτσι, χωρίς την απειλή των Αβάρων τώρα, στράφηκε κατά των Περ-

1. Πέρσες και Άβαροι πολιορκούν την Κωνσταντινούπολη.

¹ Ο Ηράκλειος ανέβηκε στον θρόνο το 610 μ.Χ.

² Έξαρχος: διοικητής (της Καρχηδόνας και της βόρειας Αφρικής).

³ Ρωμαίων: οι Βυζαντινοί εξακολουθούσαν να ονομάζουν τους εαυτούς τους Ρωμαίους.

σών, που, στο διάστημα αυτό, με βασιλιά τον **Χοσρόη** είχαν κατακτήσει τη Συρία, την Παλαιστίνη και την Αίγυπτο. Αιχμαλώτισαν τον Πατριάρχη Ιεροσολύμων και μετέφεραν τον **Τίμιο Σταυρό** στην πρωτεύουσά τους Κτησιφώντα.

Ο Ηράκλειος, οδηγώντας ο ίδιος τον στρατό του, εκστράτευσε δυο φορές κατά των Περσών. Την πρώτη διέσχισε τη Μικρά Ασία και, χωρίς να πολεμήσει τους Πέρσες που βρίσκονταν εκεί, βάδισε κατά της Περσίας. Ήθελε, καθώς έλεγε, να χτυπήσει τον εχθρό στην καρδιά της δικής του χώρας. Τη φύλαξη της Πόλης, όσο θα έλειπε, ανέθεσε στον Πατριάρχη Σέργιο και στον μάγιστρο¹ Βώνο. Το σχέδιό του πέτυχε. Οι Πέρσες αναγκάστηκαν να αποσυρθούν από τη Μικρά Ασία και να επιστρέψουν στην Περσία.

Κατά τη δεύτερη εκστρατεία (626 μ.Χ.) όμως, οι Πέρσες τον αιφνιδίασαν. Ενώ εκείνος βρισκόταν στην Περσία, αυτοί συνεννοήθηκαν με τους Αβάρους και από κοινού πολιορκήσαν την Κωνσταντινούπολη από στεριά και θάλασσα.

Ο Ηράκλειος ήταν αδύνατο να επιστρέψει, τόσο μακριά που βρισκόταν. Ο Πατριάρχης Σέργιος και ο μάγιστρος Βώνος πρόσφεραν περισσότερα χρήματα στους Αβάρους, για να τηρήσουν τη συνθήκη ειρήνης και να λύσουν την πολιορκία. Οι Άβαροι όμως αρνήθηκαν και παρήγγειλαν στους άρχοντες της Πόλης:

«Παραδώστε μας την πόλη, γιατί δεν έχετε καμιά ελπίδα να σωθείτε, εκτός αν γίνετε ψάρια και διαφύγετε κολυμπώντας ή πουλιά και πετάξετε στον ουρανό».

Η προκλητική αυτή απάντηση, αντί να φοβίσει, εξόργισε τους Βυζαντινούς. Χωρίς διαταγμό και με κάθε μέσο υπερασπίστηκαν την πόλη τους. Πολεμώντας γενναία απέκρουσαν τις επιθέσεις στη στεριά και βύθισαν με τους δρόμωνές τους τα μονόξυλα των Αβάρων στη θάλασσα. Οι Πέρσες, βλέποντας αυτή την εξέλιξη, έλυσαν την πολιορκία και αναχώρησαν γρήγορα για τη χώρα τους.

Η Πόλη σώθηκε. Οι κάτοικοί της απέδωσαν τη σωτηρία της στην Παναγία και όρθιοι, όλη τη νύχτα, έψαλαν προς τιμή της τον **Ακάθιστο Ύμνο**.

Η είδηση της νίκης έφτασε και στον αυτοκράτορα. Ο στρατός του, ενθαρρυμένος τώρα, νίκησε τους Πέρσες σε αλληπάλληλες μάχες. Ελευθέρωσε τις υποδουλωμένες περιοχές, ξαναπήρε τον **Τίμιο Σταυρό** και τους ανάγκασε να υπογράψουν ειρήνη και να επανέλθουν στα αρχικά τους σύνορα. Ο Ηράκλειος γύρισε θριαμβευτής στην Κωνσταντινούπολη.

■ **Πώς η εκκλησία βοήθησε το Βυζαντινό κράτος να ξεπεράσει τα οικονομικά του προβλήματα;**

■ **Οι Άβαροι παρασπόνδησαν², συνεργάστηκαν με τους Πέρσες και επιτέθηκαν από κοινού στο Βυζάντιο. Πώς κρίνετε τις ενέργειές τους;**

2. Χάρτης εκστρατείας του Ηράκλειου και των κινήσεων των εχθρών.

Με πράσινο χρώμα εμφανίζονται οι κινήσεις των Αβάρων, με κόκκινο των Περσών και με μαύρο του Ηρακλείου.

¹ **μάγιστρος:** πρωθυπουργός.

² **παρασπώνδω:** παραβαίνω τις συνθήκες, αθετώ τις συμφωνίες.

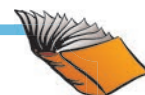

4. Ο θρύλος του Ηράκλειου

«Η φήμη του Ηράκλειου (ως άξιου αυτοκράτορα και στρατηγού) επισκίασε τη φήμη του Ιουστινιανού, ακόμα και του Κωνσταντίνου. Ο θρύλος του επέζησε για πολύ ανάμεσα στους πληθυσμούς των περιοχών που γνώρισαν τα κατορθώματά του.»

Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ, Η πολιτική ιδεολογία της Βυζαντινής αυτοκρατορίας.

5. Οι Άβαροι

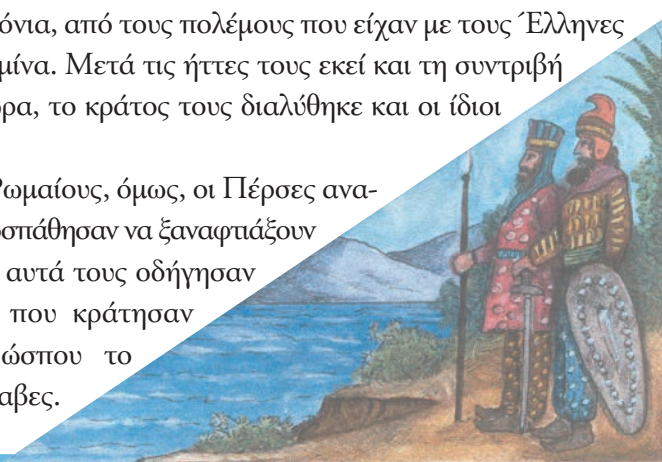
Οι Άβαροι πρωτοφάνηκαν στο Βυζάντιο στα χρόνια του Ιουστινιανού. Το 558 συγκεκριμένα, οι κάτοικοι της Κωνσταντινούπολης προσέτρεξαν να δουν έθνος παράδοξο, του οποίου αντιπροσωπεία είχε φτάσει στην πρωτεύουσα. Είχαν πολύ μακριά μαλλιά δεμένα πλεξούδες, η δε λοιπή φορεσιά τους ήταν όμοια με των άλλων Ούννων. Ήταν Άβαροι πρεσβευτές και έφερναν στον αυτοκράτορα προτάσεις συμμαχίας. Ο Ιουστινιανός δέχτηκε τις ειρηνικές προτάσεις τους, αρνήθηκε όμως να τους παραχωρήσει εδάφη για να εγκατασταθούν εντός των συνόρων, όπως του ζητούσαν.

Θεοφάνης (βυζαντινός ιστορικός).

6. Οι Πέρσες

Οι Πέρσες μάς είναι γνωστοί από τα αρχαία χρόνια, από τους πολέμους που είχαν με τους Έλληνες στον Μαραθώνα, τις Θερμοπύλες και τη Σαλαμίνα. Μετά τις ήττες τους εκεί και τη συντριβή τους από τον Μεγαλέξανδρο στη δική τους χώρα, το κράτος τους διαλύθηκε και οι ίδιοι δεν ενόχλησαν ξανά τους Έλληνες.

Ύστερα από την υποταγή της Ελλάδας στους Ρωμαίους, όμως, οι Πέρσες ανασυντάχθηκαν. Οργάνωσαν το κράτος τους και προσπάθησαν να ξαναφτιάξουν την παλιά τους αυτοκρατορία. Τα σχέδιά τους αυτά τους οδήγησαν σε σκληρές διαμάχες με τους Βυζαντινούς, που κράτησαν διακόσια περίπου χρόνια (5ο έως 7ο αιώνα), ώσπου το κράτος τους διαλύθηκε οριστικά από τους Άραβες.

7. Οι βυζαντινοί δρόμωνες

«Οι δρόμωνες ήταν μεγάλα πολεμικά πλοία με δυο συνήθως πανιά, διακόσιους περίπου κωπηλάτες κι άλλους τόσους μαχητές. Στις ειρηνικές περιόδους, πολλοί δρόμωνες με μικρές τροποποιήσεις, μετατρέπονταν σε εμπορικά πλοία και υπηρετούσαν το εμπόριο της Μεσογείου και του Πόντου, το οποίο για πολλούς αιώνες ήταν στα χέρια των Βυζαντινών».

Εγκυκλοπαιδικό λεξικό Ηλίου